

Zarja d.o.o. Novo mesto
Prešernov trg 5 | 8000 Novo mesto
T: 07 37 37 830 | F: 07 37 37 838
info@zarja.si | www.zarja.si

ODZIV ZARJE D.O.O. NOVO MESTO NA POJASNILO MINISTRSTVA ZA INFRASTRUKTURO »PLINSKI TRG IN SKUPNE KURILNICE« z dne 21. 1. 2022

Ministrstvo za infrastrukturo je dne 21. 1. 2022 objavilo pojasnilo »Plinski trg in skupne kurilnice«, v katerem je širšo javnost podučilo o vsem dobro znanih dejstvih, da Slovenija nima lastne proizvodnje plina in da se cene zemeljskega plina v drugi polovici leta 2021 povečujejo (*na internetu so z dvema klikoma dostopni tako zgodovinski podatki za več let nazaj, kot tudi trenutne dneve cene zemeljskega plina*) ter podalo skoraj materinske nasvete upravnikom, kako upravičiti zaupanje stanovalcev izkazano s pogodbo o upravljanju (*ne glede na to, da upravljanje v večstanovanjskih stavbah sploh ni v njihovi pristojnosti, ampak spada pod Ministrstvo za okolje in prostor*).

Upravniki smo že pred začetkom kurilne sezone Ministrstvo za infrastrukturo obvestili o usklajenem ravnanju dobaviteljev, ki zemeljskega plina posameznim odjemalcem nočejo prodajati po javno objavljenih cenah (ampak samo po nekajkrat višjih) in ga zaprosili za ukrepanje v skladu z njihovimi pristojnostmi. V odziv na našo pobudo pa smo žal dobili iz interneta prepisana pojasnila o gibanju cen zemeljskega plina in poljudne nasvete o načinu upravljanja večstanovanjskih stavb (pa še to ne iz področja njihove pristojnosti).

Seveda se upravniki zavedamo, da slovenski distributerji ves zemeljski plin uvozijo in da prodajajo zemeljski plin, ki ga kupujejo od plinskih trgovalnih vozliščih v Evropi. Ker je naš glavni cilj optimizacija stroškov ogrevanja etažnih lastnikov, redno spremljamo dogajanje na evropskem trgu zemeljskega plina, kakor tudi gibanje cen pri slovenskih dobaviteljih. Bistvo težave, zaradi katere smo se tudi upravniki obrnili na Ministrstvo za infrastrukturo, torej niso dogajanja na mednarodnih plinskih trgih, ampak anomalije, ki so se pojavile na slovenskem energetske trgu v drugi polovici leta 2021.

Do teh anomalij na slovenskem trgu, ki nedvomno sodijo pod pristojnost Ministrstva za infrastrukturo, pa se slednje sploh ni opredelilo.

Rasti cene zemeljskega plina na plinskih trgovalnih vozliščih v Evropi je sorazmerno hitro pri slovenskih dobaviteljih sledila rast cen za velike poslovne odjemalce (100.000 kWh odjema letno), cene za gospodinske odjemalce in male poslovne odjemalce pa so ostajale nespremenjene. Zato smo upravniki takoj zakupili plin za velike poslovne odjemalce, pri gospodinskih odjemalcih pa smo, ravno zaradi stabilnih cen pri slovenskih dobaviteljih, spremljali dognanje na plinskih trgovalnih vozliščih v Evropi in čakali na morebitno znižanje cen. Ker se je trend rasti nadaljeval, smo nekaj mesecev pred začetkom kurilne sezone želeli zemeljski plin kupiti pri slovenskih dobaviteljih po njihovih javno objavljenih cenah, vendar nam ga slednji niso želeli prodati.

Bistvo zapleta torej ni globalna rast cen zemeljskega plina, ampak usklajeno ravnanje slovenskih dobaviteljev, ki delu potrošnikov niso želeli prodajati plina po javno objavljenih cenah, ampak samo po nekajkrat višjih. Za izgovor so uporabili napačno razlago veljavnih predpisov (napačnost njihove razlage je potrdila tudi Agencija za energijo v svojem mnenju z dne 07.12.2021).

Upravniki smo imeli v preteklosti dobre izkušnje z dobavitelji, na naša povpraševanja so takoj odgovarjali in med seboj so tekmovali v konkurenčnem boju, da bi etažnim lastnikom ponudili čim nižje cene. V drugi polovici leta 2021 pa smo upravniki namesto ponudb začeli od dobaviteljev dobivati izgovore, zakaj ponudb ne morejo pripraviti, ki so se v pozni jeseni 2021 spremenili v usklajene odgovore vseh dobaviteljev, da etažnim lastnikom zemeljskega plina po oglaševanih cenah

ne prodajajo. Zato smo bili upravniki tik pred začetkom kurilne sezone zemeljski plin prisiljeni kupiti po ponudbi za velike poslovne uporabnike, drugače bi etažni lastniki ostali brez ogrevanja.

Upravniki smo »zamudili« z nakupom zemeljskega plina, ker smo zaupali javno objavljenim cenam slovenskih dobaviteljev in bili žrtve najprej njihovega zavlačevanja, kasneje pa njihovega usklajenega ravnanja, s katerim so kršili pravice velikemu delu potrošnikov.

Brez posebnega poduka Ministrstva za infrastrukturo se upravniki zavedamo, da je čas nakupa izredno pomemben in da imajo upravniki v imenu potrošnikov na vseh odjemnih mestih dodatno odgovornost, da poskrbimo tudi za pravilni čas nakupa plina. Vendar pa ta odgovornost velja za vse igralce na trgu in tudi dobavitelji bi se morali obnašati v skladu z veljavnimi pravili ter načeloma vestnosti in poštenja pri sklepanju obligacijskih razmerij in pri izvrševanju pravic iz slednjih, torej zakupiti primerne količine plina.

V pravni državi je nedopustno, da javno objaviš ceno, po kateri prodajaš določeno dobrino, po tem pa z delom potrošnikom ne želiš skleniti pogodbe na nakup te dobrine po oglaševani ceni. Ob tem pa so dobavitelji ves čas brez zapletov sklepali pogodbe s posamičnimi potrošniki, kar pomeni, da jim prodajane dobrine ni zmanjkalo.

Čeprav je bilo Ministrstvo za infrastrukturo obveščeno, da si dobavitelji drugače razlagajo predpise kot Agencija za energijo in upravniki, v fazi sprejemanja novega Zakon o oskrbi s plini ni poskrbelo za takšno zakonsko besedilo, ki ne bo omogočalo drugačne (zlonamerne) razlage, ampak je še dne 15.12.2021 upravnike napotilo po avtentično razlago zakona v Državni zbor, čeprav je možnost izdajanja slednjih Ustavno sodišče že pred več kot 6 meseci razveljavilo.

Takšna razlaga dobaviteljev seveda ne vzdrži resne pravne presoje. Če bi zakonodajalec menil, da skupina (torej več posameznikov z istimi lastnostmi skupaj) gospodinjskih odjemalcev ne spada med gospodinjske odjemalce, bi jih gotovo navedel med zaščitene odjemalce v prvem odstavku 168. člena EZ-1. In vendar jih ni (čeprav po vsebini tja gotovo sodijo). Iz tega lahko torej z gotovostjo sklepamo, da se skupina gospodinjskih odjemalcev še vedno šteje za gospodinjske odjemalce, ne glede na to, da so združeni v skupino ali pa pogodbo z distributerjem sklepa vsak posamezno. Če pa za razlago pravil EZ-1 uporabimo tudi Direktivo 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom (Direktiva 2009/73/ES), ki je ena od podlag EZ-1, pa ne more biti več nobenega dvoma, kaj je »gospodinjski odjemalec«. V 25. točki prvega odstavka 2. člena tudi Direktive 2009/73/ES je namreč določeno, da »gospodinjski odjemalec« pomeni odjemalca, ki kupuje zemeljski plin za svojo lastno rabo v gospodinjstvu, v 26. točki pa da »negospodinjski odjemalec« pomeni odjemalca, ki kupuje zemeljski plin, ki ni namenjen za rabo v lastnem gospodinjstvu. Za razlikovanje med obema odjemalcema je tako ključnega pomena namen rabe (v lastnem gospodinjstvu ali izven lastnega gospodinjstva), ne pa, ali več posameznikov kupuje plin skupaj ali pa vsak posebej.

Ministrstvo za infrastrukturo je brez pravnih argumentov in v nasprotju z mnenjem Agencije za energijo z dne 07.12.2021 sledilo stališču dobaviteljev o dopustnem razlikovanju potrošnikov, kot ključni argument pa iz mnenja Ministrstva lahko razberemo skrb za likvidnost dobaviteljev.

Ministrstvo je pravilno ugotovilo, da so gospodinjski in tudi mali poslovni odjemalci šibkejša stranka v odnosu do dobavitelja in so zato po Zakonu o varstvu potrošnikov, Energetskem zakonu, Zakonu o oskrbi s plini in po evropski direktivi posebej varovani. Čeprav pa nobeden od citiranih predpisov ne omejuje tega varstva samo na tiste, ki samostojno odjemajo plin iz omrežja (torej dva ali več gospodinjskih odjemalcev skupaj niso več varovani?) in je to tudi v nasprotju z namenom varovanja potrošnikov (posameznega ali več potrošnikov skupaj), je Ministrstvo za infrastrukturo pritrdilo pravni razlagi dobaviteljev, ne pa pravni razlagi Agencije za energijo. Pravnih argumentov za takšno razlago nam niso ponudili, so pa v svojem mnenju zapisali: *»Dobavitelji zato ne morejo ponuditi cene, ki bi bila nižja ali bistveno nižja od takratne tržne cene plina za določeno obdobje na nabavnem plinskem vozlišču (čeprav jo oglašujejo in po tej ceni sklepajo tudi nove pogodbe z delom potrošnikov op. a.). V nasprotnem primeru bi ogrozili svojo likvidnost in s tem oskrbo vseh ostalih odjemalcev plina, s katerimi imajo sklenjene pogodbe o dobavi.«* Iz javno objavljenih podatkov izhaja, da je bil čisti dobiček skupine Petrol v devetih mesecih leta 2021 91,2 milijona evrov, čisti

dobiček skupine GEN-I v prvih desetih mesecih 2021 pa 15 milijonov evrov. Ob tem so iz skupine Petrol sporočili, da se je uspešno prilagajanje prodaje razmeram na trgu in učinkovito upravljanje s stroški odrazilo v rasti bruto dobička iz poslovanja, iz skupine GEN-I pa, da bodo vsi tekoči procesi in dejavnosti skupine tudi v prihodnjem obdobju tekli nemoteno, saj so se v skupini GEN-I pravočasno odzvali ter prilagodili trenutni situaciji (in pri tem javno razglašali, da cen energentov za gospodinjstve odjemalce v prvi polovici leta 2022 ne bodo povečevali).

Ob skrbi za likvidnost dobaviteljev na račun slovenskih potrošnikov pa je Ministrstvo za infrastrukturo spregledalo, da upravniki za svoje etažne lastnike ne zahtevamo nižjih cen od ostalih potrošnikov, pač pa cene, ki jih dobavitelji sami javno objavljajo in ponujajo ter po njih prodajajo delu slovenskih potrošnikov.

V nasprotju s slovenskimi dobavitelji slovenski potrošniki ob splošni rasti življenjskih stroškov vse težje prenašajo vse podražitve. Ministrstvo za infrastrukturo pa ob tem dopušča protipravno delitev potrošnikov na dve skupini in s tem višje cene za del potrošnikov. Tudi obljubljeni energetske boni in druge napovedane aktivnosti na tem področju bodo to stisko ublažili samo najrevnejšemu delu prebivalstva, srednji sloj pa bo moral razliko v ceni plačevati sam. Ob tem upravniki še vedno trdimo, da tovrstne aktivnosti sploh ne bi bili potrebne, če bi Ministrstvo za infrastrukturo izkoristilo svoja pooblastila in naredilo red na slovenskem trgu zemeljskega plina.

Upravniki pa v boju za zaščito etažnih lastnikov pred samovoljo slovenskih dobaviteljev kljub negativnemu odzivu Ministrstvo za infrastrukturo ne bomo obupali. Naslednji korak je namreč poskus rešitve sporov na izvensodne načine, če pa še to ne bo pomagalo, pa se že pripravljamo na vložitev prijave na pristojne organe in skupinske tožbe proti dobaviteljem.

Sicer smo prepričani v uspeh takšnega sodnega postopka, vendar pa je vračilo preplačanih zneskov čez nekaj let žal precej slaba tolažba za slovenske potrošnike, ki za razliko od dobaviteljev zemeljskega plina danes pač ne razpolagajo s presežki likvidnih sredstev.

DIREKTORICA:
mag. Janja Horvat Jaklič

